

SZONDI LIPÓT ÉLETMŰVÉBŐL

BEVEZETÉS

Szondi Lipót neve, pszichológiai tesztje — még ha felületesen is — sokak számára ismert Magyarországon. Szondi első sorsanalitikus publikációjának¹ megjelenése után hét évvel, 1944-ben kénytelen volt elhagyni az országot. Bár a háború után sokáig várt a visszahívó szóra, közben az események idehaza is másképpen alakultak. Az alig megszületett új mélylélektani irányzatnak, a sorsanalízisnek, idegen országban kellett új gyökeret verni — ami Szondi számára sem volt könnyű feladat. A sorsanalízis elmélete, terápiája Svájcban — Zürichben — fejlődött tovább, s Szondi fáradhatatlan munkásságának köszönhetően kialakult a sorsanalízis nemzetközi tábora is. Svájc mellett elsősorban Belgiumban, Franciaországban alakultak ki ma is működő aktív sorsanalitikus munkacsoportok, de a világon szétszórva több országban foglalkoznak Szondi tesztjével, illetve elméletével. (Így például az Egyesült Államokban, Braziliában, Japánban, Finnországban, Spanyolországban, Oroszországban stb.) A nemzetközi sorsanalitikus társaság tagjai ma is háromévenként rendeznek nemzetközi konferenciát, ahol legújabb eredményeikről számolnak be. (1993 tavaszán, Szondi születésének századik évfordulóján a magyar Szondi Emlékalapítvány más társintézetekkel együtt rendezte e nemzetközi konferenciát, amelynek helyszíne a Magyar Tudományos Akadémia és a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola volt.)

Jelen számunkban két tanulmány jelenik meg Szonditól: „A tudattalan nyelvei: szimptóma, szimbólum, választás”, valamint „Az emberré válás útja”. A tanulmányokban Szondi elhelyezi saját sorsanalitikus irányzatát a mélylélektani irányzatok között, sorsszemléletét pedig összeveti az egzisztencialista filozófusok gondolati kiinduló-, illetve végpontjaival. Szondi emberképében az ember eszménye a *homo liberator et humanisator*. Vagyis az az ember, aki a szellemben való hit által a kollektív emberszeretet útját választja, és ezzel megszabadítja magát az ösztöntermészettől és az önszeretet elmagányosodásától. Az emberré válás útja Szondi szerint a humanizáció útja.

Megjelenik „Sorsanalízis és önvallomás” címmel Szondi szakmai önéletrajza is, amelyben sorsanalitikus elméletének, illetve terápiás gyakorlatának összefoglalása mellett megismerkedhetünk azokkal a személyes élményekkel is, amelyek hatással voltak sorsszemléletének alakításában — a családi származástól kezdve

¹ Szondi Lipót: *Analysis of Marriages. An attempt at a theory of choice in love. Acta Psychologica* Vol. III. 1937. 1–80.

az orvosi tapasztalatokig. Magyarországon a sorsanalízis terápiájáról eddig még nem jelent meg publikáció: a cikkben esetelemzésen keresztül betekintést nyerhetünk a sorsanalitikus terápia egyes lépéseibe.

Az önvallomás mellett további személyes dokumentumok jelennek meg e számban. Így olvashatjuk Freud és Thomas Mann válaszlevelét Szondi könyvére,² Szondi saját levelein keresztül pedig bepillantunk személyes sorsának egyes eseményeibe. Kuriózumnak számít Karl Bürge-Meyer interjúja Kerényi Magdával. Ebben a Kerényi és a Szondi család közötti baráti kapcsolat mellett Szondiék legszemélyesebb élményvilága, családi sorsa tárul föl előttünk.

Karl Bürge-Meyer „A laboratórium egy lázasan dolgozó hangyatarsadalom” című cikkében Szondi magyarországi pályaszakaszával foglalkozik, s arra a kérdésre keresi a választ, hogy Szondi biológiai többdimenziós alkatelemzési módszere, szemlélete hogyan fordul át a sorsanalízis paradigmájába. Az út a betegség megválasztásán keresztül vezet az új tárgyválasztási elmélethez: a családi ősök által irányított tárgyválasztás fogalmáig.

„*Bűn és bűnhődés*. Dosztojevszkij regényének sorsanalitikus interpretációja” címmel jelenik meg Gyöngyösiné Kiss Enikő tanulmánya. Szondi interjúiban hangsúlyozta, milyen nagy hatással volt rá Dosztojevszkij. Tizennyolc évesen még egy teóriát is kidolgozott, miszerint az írók saját ösztöneiket, öröklött gén- és ösztönállományuknak rejtett tartalmát vetítik bele műveik hőseibe anélkül, hogy erről tudnának. Sorsanalízis és Dosztojevszkij — milyen párhuzamok találhatók a kettő között? Mi lehet a sorsanalízis Dosztojevszkij-olvasata? A regény elemzése támpontokat nyújthat az olvasó számára.

Örömmel nyújtjuk át az emlékszám tartalmát az Olvasónak. Megjelenése Szondi iránti tiszteletünk kifejezése mellett lehetőséget nyújt arra is, hogy a sorsanalízis elmélete és gyakorlata idehaza is ismertebbé válhasson.

Köszönetünket szeretnénk kifejezni a magyarországi Szondi Emlékalapítványnak, amely anyagi hozzájárulásával támogatta e folyóiratszám megjelenését; Karl Bürge-Meyernek, a zürichi Szondi Intézet munkatársának, aki segített a szám anyagának összeválogatásában; valamint a zürichi Szondi Intézetnek, amely mind szakmailag, mind anyagilag támogatta a szerkesztés munkáját.³

Budapest, 1996. augusztus

Gyöngyösiné Kiss Enikő

² Freudnak Szondi „Analysis of Marriages” c. munkáját küldte el, mely 1937-ben jelent meg. Thomas Mannak pedig *Schicksalsanalyse. Wahl in Liebe, Freundschaft, Beruf, Krankheit und Tod* című könyvét, mely először 1944-ben jelent meg Bázelenben.

³ Folyóiratunk már korábban is foglalkozott Szondi életművével. Lásd: Bereczkei Tamás: Biológiai evolúció, genotropizmus, pszichopatológia. A Szondi-elmélet újraértelmezése. *Thalassa* (4) 1993, 1:150–172. Szondi Lipót összegyűjtött publikációinak jegyzékét lásd *Pszichológia* 1996/1. 104–111.

